

žiganja na teh zemljiščih nikakor ne mogli opraviti v jeseni ali spomladi, saj je vendar nasledek požiganja vselej le naprava pepela, ki je zemlji gnoj, — gnoj se pa najbolj povsod le v jeseni ali spomladi zemljiščem. Čemu ravno tedaj tukaj drugač? — Ako je komisija, kakor pravite, Vaše želje za pravične in koristne spoznala, morala jih je tudi zapisati v protokol, in jih deželnemu odboru vedeti dati. Ali bo to storila ali ne, tega ne vemo; da pa Vaše želje pridejo pred deželni zbor, treba, da napravite pismo prošnjo do njega, sicer deželni zbor nima nič pred seboj, kar bi v prevdarek vzel, ker se od njega ne more zahtevati, da bi za vse to vedel, kar v časnikih stoji. Pismena prošnja (peticija) do deželnega ali državnega zbora pa se navadno izroči kakemu poslancu, da jo podá zboru. Tako storite tudi Vi in svojo prošnjo do deželnega zbora izročite svojemu zastopniku. Ali se bo môgla vslišati tako, da postave ne podere, bode se pokazalo še le po tem, ko se bojo v pismu Vašem vzroki na drobno brali, zakaj bi ravno pri vaših zemljiščih izjeme treba bilo memo družih.

Letošnja sviloreja v Boštanju na Dolenskem.

Veselo je brati po časnikih, kako marljivo se se tu in tam na Kranjskem kmetovalci in tudi drugi poprijeli sviloreje. Pa tudi pri nas nismo držali križema rok. Pridelali smo trije 240 funtov zdravih kokonov. In sicer po tej poti: gosp. Lojze Dermelj je dal meni in Francetu Planincu semena brez plače, kolikor sva ga zahtevala. Jez sem napravil svojo galetu kar v šolski sobi. Vsa reja črvičev se je tedaj godila pred očmi šolarjev. Otroci so veselo ogledovali, kako se črviči redijo in svila pridobiva. Radi so tudi pomagali črvičem murbovo listje polagati, in jim lese snažiti. Dajal sem tudi nekterim otrokom po nekoliko črvičev na dom, da so jih sami izredili. In res so se jim prav lepo v kokone zapredli. V vsaki vasi imajo zdaj nekoliko semen za črviče. *) Pa tudi murbovih dreves se jim ne manjka, ker je naša fara dobro prevedena ž njimi. Sam gosp. Lojze Dermelj jih je posadil 500; Anton in Janez Planinec vsak po 200; v šolski drevesnici jih raste še zdaj čez 600, akoravno smo jih že letos čez 300 razdelili med naše farane. Tako se je nadjati, da bo sčasoma pri nas sviloreja dosegla visoko stopinjo. Ko smo pri nas osnovali šolsko drevesnico, n smo pričeli murbovo seme sejati, so se nam nekteri kratkovidneži zelo posmehovali in nam svete dajali, naj bi se raje kaj družega sejalo na vrt, kakor pa ta prazna reč. Al zdaj, ko so čuli, da smo za pridelane kokone lepe denarce dobili, ne čislajo zdaj nobenega drevesa bolj, kakor murbo. Vsaki si želi murbovih dreves nasaditi, in tako začeti koristno svilorejo. Bog daj srečo!

Florijan Kaligar, učitelj.

Starozgodovinske stvari.

Starinski denarji najdeni v trbovljski fari.

Spisal Davorin Trstenjak.

Lani julija meseca so v vesi imenovani Doberna, $\frac{3}{4}$ ure od trbovljske farne cerkve, izkopali več kakor 400 starinskih denarjev, ktere je gosp. Knabl popisal v časopisu „Mittheilungen zur Erf. von Baudenkmalern sl. XII — XIV“, kjer je lahko tudi vidiš litografirene.

Samo na enem denarji najdeš možko bradato obličje, na drugih je izobražen konj ali sam, ali da nad

njim še vidiš kolesce, in to pričuje, da sta to simbola solnčnega božanstva. Na nekterih se najdejo črke T. I., na enem pa O. T. E. Kaj te črke pomenijo, bode se težko dalo odločiti.

Obširni popis se lahko bere v omenjenem časopisu; jaz samo hočem tukaj govoriti: čegave da so?

Gosp. Knabl sledi po narodnosti onega, ki je ta zaklad zakopal in piše: „Eine weitere Frage könnte gestellt werden, welcher Nationalität derjenige war, der den Schatz vergrub? Allein diese beantwortet sich von selbst, wenn man weiss, dass die Bewohner in der Nähe des Fundes noch in den ersten christlichen Jahrhunderten *) „Kelten“ waren, wie eine am 15. Mai 1867 entdeckte und in der Filialkirche ($\frac{1}{4}$ Stunde von Doberna gelegen) H. Kreuz in Retje eingemauerte Inschrift bezeuget, welche die Namen: Diastvamar, Ibliend, Coma, Chilo und Solimara nennt“.

Da bi nam gosp. Knabl bil povedal, kaj ta imena v keltščini pomenjajo, in jeli so po gramatičnih pravilih keltskega jezika složene, prav hvaležni bi mu bili; al že prvo ime možko: DIASTVAMAR nima keltiškega stroja, ker vezilnika a keltščina nepozná, dobro pa ga pozná slovenščina; primeri imena: Velkavrh, Pustavrh, Hudabiunik itd. za: Velko — Pustovrh itd., toraj Djastvamar stoji dialektično za Djastvomar. Ker je mar enako s severnoslov. mer, mēr, mir, primeri imena štajarskoslovenskih vesi: Godemarci, Vitomarci; toraj sufiks v pomenu: clarus, inclitus = slav. Tako nam tedaj ostaja razlaga besede Djastvo; ta pa druga ni kot starobolgarska дѣйство, djestvo, ἐνέργεια, дѣйствити, djestviti, ἐνέργειν. Djastvamar je toraj ἐνέργεια clarus.

Da so po djestvu nekdanji Slovani pridevali otrokom svojim imena, pričujejo staroruski: дѣя, Djeja, starosrb.: дѣяна, Djejana, дѣянь, Djejan, ἐνεργής, efficax. (Glej: Monum. Serb. 1434. 1362. in Moroškim Imenoslov. Slavj. str. 82.)

Ravno tako je ime IBLIEND slovensko po koreniki in obliki, in se vjema z novoslov. Ibljed; zavoljo sufiksa primeri staroslov. ягнѣд, beri: jagnend, novoslovensko jagned, populus nigra. Ibljend iz temata ib, iz kterega staroslov. imena: Ibor, Ibro. Ibar. Iba pomenja: salix, toraj Ibljend človek v iblji, v kraji, kjer ibe rastejo, rojen.

Tudi ime Koma je slovensko, in pomenja: okrogla, rotunda, odtod komol, diminut. komolec. Pri starih Rusih najdemo imena: Komo, Kom, pri Polacih: Komorin Kom, dalje Koman (Moroškin l. c. str. 102.).

Ime Kilo najde sorodnike v staropoljskih imenih: Kil, Kiles, v gorenskih Kilan itd., brž ko ne po lastnosti trupla primeri: kila, hernia, kilav, negoden, immaturus.

Solimara pomenja to, kar Solislava, ktero ime se najde v staro-moravskih listinah; primeri še imona: Solirad (Codex Pol. Major 1136. 2), Solimaz, Salimazovič (Ipatiejevski Ljetop. 1159) itd.

Tudi v Trbovlji so najdeni rimski kamni, na kterih najdemo več slovenskih imen; jaz samo navajam ime Ninassa = Ninaša; zavoljo sufiksa primeri imena: Adaša, Domaša, Panaša, Ljubaša, Rantaša. Ninaša najde sorodnike v staromoravski: Ninej, Ninic, Nino, staročesk.: Ninoš, dalje v imenih: Ninognjev, Ninomysl, Ninoslav; primeri še imeni moravske vesi: Ninašov, česki: Ninonice, štajarskoslov. Ninovo itd.

*) Če še „in den ersten“, toraj v prvem, drugem in tretjem stoletji — kam pa so zginili v četrtem, petem, šestem? Zgodovina nam nič ne pové, in tudi ne more, ker niso nikdar bili tukaj stanovitni prebivalci.

Pis.

*) To je očitne hvale vredno početje.

Vred.

Če toraj Keltomani nimajo drugih dokazov za keltičnost teh denarjev nego nekoliko nerazloženih imén, dosti je očitno, da njihova trdenja stojijo na šepastih nogah. (Kon. prih.)

Vrtec lepoznavski.

Prijateljici.

Novela.

Poleg Dragoile Jarnevičeve svobodno posnel J. Levičnik.

(Dalje.)

VI.

Nekaj malo nedelj minulo je bilo od onega večera. Ljuboslavini jok in zdihljeji tisto osodepolno noč pač niso bili zastoj in prazni; predčutki bili so le prerisnični, da se bodo oče kmalu preselili v domovje nezapopadljive večnosti. Očetu prihajalo je namreč od dne do dne huje; vidoma pešale so njihove moči. Neki večer sedela je Ljuboslava jokajoča pri zglavju na smrt bolnega očeta, in Ljubkovič je stal žalosten blizo postelje. Po dolgem molčanju stegnejo oče roko izpod odeje ter spregovoré s tihim in slabotnim glasom: „Ljubkovič! odkrili in razodeli ste mi svojo ljubezen do mojega deteta, in ker sem prepričan o poštenem značaju vašem, kakor tudi o vaši razumnosti pri vladanju obširnega gospodarstva, pri katerem ste mi bili tako spešno v pomoč, ne ostaja mi drugzega, ko blagosloviti vaš sklep in dati vam v zakon mojo edinico, Ljuboslavo, ljubljeno hčer mojo. Da bi mi bili priobčili poprej željo svojega srca, dal bi bil vaju že zediniti po obredu sv. cerkve, in veselilo bi me bilo, biti svedok vajine sreče.... al to.... ni mi več odmenjeno.... Dete moje, srčnodraga Ljuboslava! ne jokaj se!... in ko prvi bol o moji smrti in zgubi premine, ne odlašaj vdati se možu, ki hoče za tvoje in tudi lastno blagostanje skrbeti. — Ti si edina dedinja vsega mojega obilnega premoženja, s katerim smeš ravnati po svoji prosti volji; kadar pa se poročita, imela boš moža, ki ti bo olahkoval dni življenja. Otroka moja draga, podajta mi desnici.... Tako.... Bog vaju naj blagoslovi, kakor vaji tudi jez blagoslavljam... bodita in ostanita srečna... Ljuboslava!... moja sestro....“

Tu Vilneviču beseda zastane, glava omahne nazaj na zglavje, in — in sklenil je blagi mož življenje svoje. — „Oče, ljubljeni, mili oče!“ — presunljivo zavriskne Ljuboslava, pade prek mrtvega trupla in s potoki solzá kropi mu še topli obraz. Ljubkovič pustil jo je izjokati se, da premine jej prvi dušni bol; potem pa jo vzdigne, izroči prihitevši ključarici, ter z ostalimi domačini preskrbi vse daljno potrebno za mrtvo truplo vrlega rajnega Vilneviča.

Tretji dan bil je pogreb, pogreb spoštljiv, kakor se spodobi tako cenjenemu možu. Na mogilo, ki je za vselej zakrila Ljuboslavi srčno-ljubljenega očeta, sadila je tužna devica v tistem joku potočnice in karanfile; Ljubkovič pa bil jej je v pomoč pri tem delu, tolažeč jo z upi mile jima prihodnosti in z zagotavljenjem svoje večne ljubezni.

Tri nedelje potem, ko je bila zgubila ljubljenega očeta, sedela je Ljuboslava zopet pod nam že znanim glogovim grmom; al drugač sta bila zdaj obadva opravljena. Glogovo cvetje bilo je že zdavnej odpadlo, v zeleni travici ovenelo ter od veterca na vse strani razneseno bilo; vejice oblekle so bile zeleno listjiče. Tudi Ljuboslava spremenila je bila svojo obleko, al ne v barvah upanja, — ampak v barvah globoke, dolgotrpeče tuge. Žalostni vzrok pogosto prelivanja solzá po-

brisal jej je bil vso rdečico raz obraz in glava z vlažnimi očmi pobešana jej je bila proti prsim. Celó sladka zavest prve ljubezni nadvladana je bila od žalujočega čuta o zgubi očetovi, ter stisnjena jej bila v dno srca; — duša bila jej je neizrečeno otožna in nekako vsa omračena. — Solnce je stalo še na obzorji, tički so imeli po bližnjih grmičih svoj šunder, trta je stala v najlepšem cvetju, tu pa tam kukala pa je že tudi kaka grozdna jagoda zmed zelenega listja. Toda za vse to ni se zmenila Ljuboslava; zamišljena je sedela, z laktom na koleno naslonjena; oko njeno merilo je z žalostnimi pogledi pred njo razprostrto dolino. Vsa tako zamišljena ni čula lahkkih korakov v travi, ni zapazila sence, ki jo je neko telo pred njo nanoslo; — nepremično je sedela. Ravno nasprot zapadajočemu solncu pride zdaj senca, in to jo nekako zdrami. Pogleda naglo kviško in v hipu skoči na noge....

„Judita — ljubljena, zlata moja Judita!“ — zavriskne Ljuboslava, objemajoča prijateljico, ki je stala pred njo.

Dolgo časa se držite prijateljici objeti, kakor bi bili zraseni v eno telo; še le, ko se spustite iz naročij, pogledate si v oči, in potem po obleki. Ljuboslava opazi, da je tudi Judita zagrnjena v črno; vstraši se, misleča, da jej je umrl dragi soprug.

„Kako, za Boga, da si v črni opravi“ — zavpraša jo Ljuboslava skrbljivo.

„Ne sili me li sveta dolžnost, obžalovati očeta, kakor ti? Bili so ja tudi moj mili odgojitelj in skrbni za-me oče, akoravno so v zadnji dōbi nekako ostro postopali proti meni“ — odvrne priliznjeno Judita. — Te besede vsplamtijo Ljuboslavo; strastno objemajoča Judita pravi dalje: „No, res vidim, in prepričana sem, da nisi nas pozabila, akoravno bi bila to že mogla misliti o tebi“. Poljubujoča si prijateljico in sestro odvrne Judita: „Dan in noč bila si ti samo edina misel moja; vedno koprnela sem po tebi, tako da niti moj zaročnik, niti vsi njegovi pokloni niso mogli utolažiti mi srca. Zmiraj stregla sem na kakov glas od tebe, in le tega čakala, kdaj bodo oče rekli le še eno besedo, da naj pridem domu. Stokrat rajši bi bila storila to, ko možila se; zato sem vedno odlašala poroko in zavlačevala ženina svojega od dné do dné. Konečno sklenem, da ti bom svoje namene pismeno naznanila, kar zvem prežalostno novico, da so umrli blagi oče in da si ti ostala sama. Brez vsega premišljevanja se odrečem zdaj svojemu zaročniku, ovijem se v črno ter napotim se le-sem, da vzejemno s teboj obžalujem ljubljenega očeta. Po moji neizmerni ljubezni proti tebi merila sem tudi tvojo proti meni, in prišla sem naravnost semkaj, da s teboj delim breme žalosti, ki se razdeljeno nosi laže, kakor če tišči le en hrbet. Samo zavolj tebe, predraga Ljuboslava, zapustila sem zaročnika, odpovedala se ljubljenceku svojemu, samo da s teboj zdaj žalujem, in kasneje se zopet radujem o sreči tvoji; kajti čula sem, da si — nevesta!“

Ktero pero je zmožno, da bi opisalo radost Ljuboslavino; kdo je, da bi preštel poljube, s katerimi je obisipala zvesta duša prijateljico svojo.

Še ste stali prijateljici objeti poleg glogovega grma, ko zabevska mali kužek Ljubkovičev, in zdajci za tem stopi tudi on sam pred nju. Zagledavši namest ene dvoje krasnih bitij, postane en čas kakor nekako oplašen, zatem pa ju pozdravi ter podá Ljuboslavi snopič rdečih jagod, rekoč, da jih je potoma le-sem nabral, vedoč, kako ona ta sad rada ima. „Zahvaljujem se vam, Ljubkovič“ — reče devica, vesela primši šopek jagod; zatem prime Judito za roke, objame jo vnovič in reče: „Glejte ljubljeno sestro mojo, prijateljico mojo, mojo Judito, o kateri sem vam že tolikokrat pripovedovala; — prišla je

od kave, čaja in čokolade; in sicer po 2 tolarja se je moralo plačevati na leto za vsako teh pijač. Friderik véliki je pa ozir kave še dalje segnil. On je bil tega mnenja, da kava človeka slabi in nezmožnega dela za vojno službo, zato je vpeljal samotštvo in kavo so smeli sami žgati le viši stanovi: plemeniti oficirje, udje deželnih kolegij in duhovniki.

Daljni davek, odpravljen še le z vpeljavo utave, je bil kraljičin davek; plačevala ga je vsa država kraljčini, ko se je omožila. V Meklenburgu je bil ta davek v navadi že v 13. stoletji ter je takrat donášal 20.000 tolarjev.

Največ in najčudnejših davkov se je na Nemškem vpeljalo za časov Ludevika XIV. francoskega kralja, kterega so hoteli posnemati, a zarad tega so bili tudi v vednih denarnih stiskah. Na Bavarskem na pr. se je moral davek plačati od možitve ali ženitve (pod Maks. Jožefom (od 1745.—1777. l.), ta privoljenja so donášala 150.000 tolar. na leto. Znani Vehse o nekem grofu pripoveduje, da je svojim podložnikom naložil davek, s katerim je plačal zdravnike, ki so mu celili zlomljeno nogo; ta davek je še precej dolgo pobiral potem, ko mu je bila noga zaceljena.

V neki drugi nemški deželi, ki je sama oskrbovala lekarnice (apoteke), bil je vpeljan davek od driske. Vsak kmet je moral štirikrat v letu vžiti dva lota Sedličeve soli, po kateri žene človeka, in da jo je kupil, dokazati pri sodnji (Vehse zgodov. nemških dvorov, knjiga 48. str. 292.). Še predrznejši je bil grof Friderik II. hesen-kaseljski, znani prodajalec duš. Podložni so mu morali plačevati njegove preš.....; rekli so temu davku „solni vinar“. Take samovoljnosti so vladale skoraj po vseh nemških deželah, odkar so ob moč prišli deželni stanovi in je vso moč na-se potegnil absolutizem. Montesquieu pravi: davek je tisti del, ki ga vsak državljani daje od svojega premoženja zato, da mu varno ostane ostalo premoženje, in da to vživa mirno in poljubno. Nam se zdi, da davek s svojim namenom že davno več ni v pravi razmeri, in da varnega in poljubnega vžitka svojega premoženja predrago ne plačujejo le tiste vrste državljanov, ki vživajo — državne penzije.

Kakošne davke imamo dandanes, ni nam treba popisovati, saj jih vsak le preveč čuti, kdor jih plačuje.

Šolske stvari.

Trije ukazi ministerstva za uk.

Došli so nedavno trije ukazi ministra dr. Hasnerja, o katerih hočemo naznaniti glavne točke.

1. *Ukaz deželnim in okrajnim nadzornikom.* Ta ukaz odkazuje jim nov posel. Vsled 1. §. „imajo deželni nadzorniki, zlasti paziti na to, da se učilnice ne rabijo za politične, narodne ali vérske pletke“. Kdo nam danes vé povedati vse, kar se bode prištevalo imenovanim pletkam? Ni nemogoče, kar smo že drugod doživeli, da bode vérske pletke kriv učitelj, kateri dá svojim učencem podpisati voščilo, ki se pošlje najvišjemu cerkvenemu poglavarju *); mogoče je, da bode narodne zarote dolžen učitelj, ki v šoli izgovori besedo „slovenec“, skoro gotovo pa, če mu pri razlaganju glagolov iz ust uide besedica „živijo“.

*) Na Štajarskem je nekega učitelja vohún tožil panslavizma, ker je v cerkvi slišal peti „slava! slava!“ in je samo te besede vjel — iz Riharjeve pesmi „Slava Mariji“. Al ni se čuditi temu: „špiceljni“ hočejo zasluge in zaslužek imeti, in „špiceljnov“ ni imela Avstrija nikoli več kakor jih ima dandanes, ko se v liberalnih listih v eno mer čuje: „Freiheit wie in Oesterreich!“ Vred.

2. *Ukaz o uredbi šol za učitelje.* V te šole se bodo po novem ukazu jemali 15 let stari mladenči, ki so dovršili spodnjo gimnazijo ali nižo realko, ako zadosté ostri preskušnji; v tej šoli potem ostanejo 4 leta, in učili se bodo: odgojeslovja in podučevanja, jezikoslovja, zemljopisja, zgodovine, ustavoslovja, matematike, naravoslovja, fizike, kmetijskega gospodarstva, risanja, pisanja, telovadbe (kaj pa s cerkvenim petjem in orglanjem?). — Nas obhaja misel, da te učiteljske šole ne bodo prepolne.

3. *Ukaz o obiskovanji ljudskih šol.* Otroci, ki so zdaj 12. leto dovršili, smejo iz ljudske šole ostati; oni pa, ki konec tega šolskega leta niso še spolnili 12. leta, morajo šolo obiskovati do 14. leta. — Razglášena je v tem ukazu tudi osnova, po kateri se imajo ljudske šole vravnati. Vsak prijatelj ljudske omike iz srca želi, da bi se vse, kar je dobrega in koristnega v tem ukazu, dalo izpeljati in da ne bi ostalo le na papirji, vse drugo pa da bi se kmalu odstranilo; in med to spada to, da bodo stariši morali svoje otroke celih 8 let pošiljati v šolo. Ker je to sila, ki se starišem dela, zato se bode, kakor beremo, več občin gornje-avstrijskih do deželnega zbora obrnilo s prošnjo, da se v tem spremení postava, ker se ne dá izpeljati. In prav to je prava pot, po kateri se dá kakova prememba doseči, ne pa upornost zoper postavo ali svojeglavnost. To postavno pot nastopite vselej tudi vé, slovenske občine, kedar želite kakove spremembe v postavah.

Národne stvari.

Novi šolski nadzorniki in pa slovenščina.

Iz Maribora piše „Slov. Gosp.“: „Zadnje dni preteklega tedna so imeli osmošolci poskušnjo. Najbolj zanimivo pri tej skušnji je bilo to, ko se je začelo izpraševanje iz slovenščine, je novi šolski nadzornik se začel prav glasno pri oknu z nekim profesorjem pogovarjati, in čez kratek čas je celó odšel iz sobe in se tako dolgo sprehajal, dokler skušnja iz slovenščine ni bila končana. Tudi drugi dan je sobo zapustil, ko se je začela skušnja iz slovenščine, in se še le vrnil, ko mu se je oglasilo, da je skušnja iz slovenščine končana. — Pravi se sicer, da šolski nadzornik celó ne razume slovenski in da zato ni hotel poslušati“. Nam je to prav po všeči, da je gosp. nadzornik očitno sam pokazal, da ne razume slovenski in da je zapustil šolsko sobo; zdaj le vprašamo: ali tak, kdor ne razume vsega, kar se v šoli uči, more nadzornik šolski biti? Ali bi po takem ne zahtevalo poštenje njegovo, da se sam odkriža službi, kateri ni po vsem kos?

Starozgodovinske stvari.

Starinski denarji najdeni v trbovljski fari.

Spisal Davorin Trstenjak.

(Konec.)

Naj omenim še enega napisa rimskega. Spomenik stoji na Lisci (Laisberg) v loškorazborški fari: „Marco Ulpico Rutiliano MELLAEI filio praefecto suo, auspiciis Divi Alexandri imperatoris in Persia feliciter pugnantii cohors Tauriscorum haec posuit“. (Schmutz „Steierm. Lesc. sub voce Laisberg.) Porimčani Slovenec Marcus Ulpius Rutilianus Mele-tov sin se je hrabro vojskoval v Perziji s kohorto Turiščanov. Gotovo so ti Turiščani stanovali na pogorji in pod pogorjem: Turje. To pogorje loči Štajarsko od Kranjskega, južno panogo pa namaka Sava. Dolga je kakih dobrih 4 ur. Na nje-

govih višinah so, kakor tudi na drugih apnenih bregovih koritom podobne globine, v katerih prebivalci se jejo jara žita. Tudi so na tem pogorju dobri pašniki. Lisco loči le Savina od tega pogorja. Da turje v vseh slovanskih jezicah (primeri: ruski vrhoturski les) pomeni visoko pogorje, ni treba dokazovati. Ker je kohorta Turiščanov na visoki Lisci postavila spominek svojemu hrabremu vojskovodju Marku Ulpiu Rutilianu Melejevemu sinu, tedaj je morala iz Perzije vrnivša sopet posedovati svoja rojstvena stanovališča, vojščaki so obdelovali po dokončani vojaški službi sopet svoje pogorje: Turje, ktero je dalo njihovi kohorti ime. Dasiravno sin ima že latinsko ime, vendar je še očetovo čisto slovensko, ktero nahajaš po Kranjskem in Štajarskem. Melè je slaven državni pravdnik v Gradcu.

Iz temata „mel“ najdeš tudi pri drugih Slovanih osebna imena, na priliko: Meleh, Meleša, Melko, Melkuš, Meluh (Moriškin 121.); korenika mel pomeni: conterere.

Da stoji Tauriscorum namesti Toriscorum, Turiscorum, lahko se razjasnuje, ako pomislimo, da še danes ljudstvo slovensko prebivajoče po planinah glasnika **o** in **u** izgovarja kot „au“, postavimo: Baug, lauč, leuč, dauh, raug za: Bog, luč, duh, rog, zato na rimskih kamnih: Leučimara = Lučimara, Teurnia = Turnja itd., zato tudi v nemških listinah najdeš zmirom oblike: Laufnizgraben, Taupliz, to je: Lubnice, Toplice, Leutsch, Leutschah, to je: Luče — v Lučah.

Tore, Ture, Torijsko — Turijsko (pogorje, bregovje) se je nekdaž velelo vse pogorje, ki se vleče od solivarskih planin do Vrhniške po gornjem Štirske, Koroškem in kranjskem Gorenskem, in še dandanes se velijo gornje-štajarske planine Tauern, to je: Tore-Ture, postavimo: Hochtauern, Tauern Schattseite, Tauern Sonnseite; primeri še rečico: Tauernbach, in v njihovih okrožjih najdeš sama slovenska imena gor, vesi, rečic, postavimo: Triebenthal (trebna dolina), Pusterwald (pusta hosta), Lobming (Lobnik), Pölsbach (pelso — pleso, muža), Löttschenbach (lôčni potok), Staritzenalpe, Jassnitzalpe itd. Na slovenskem Štajarji pa še te opominjajo na ime: Tore, Ture krajna imena: Turjak pri Mislinji, Turja, potok, Turska, potok pri Slovenjem Gradcu, Turno, Turnovice v celjskem okraji. Čisto ime še najdeš: Turach, to je: v Turah v judenburškem okraji, kjer je občina: Predlitz (Predlice), in Glawokengraben, Glawockenbach, bližnji potok pa se že veli ponemčen: Tiefenbach. Blizo je: Zeiring v listinah osmega stoletja: Zurice, Surice za Rimljanov: Surontium.

Zgodovinoslovci bodite pravični in priznavajte, da so Slovenci v predhistorični dobi že ondi stanovali, kjer jih najdemo v historični. Ali slepa strast zametuje resnico v političnem in znanstvenem življenju.

Dopisi.

Iz Zadra 1. avg. (Prihodnjemu deželnemu zboru) bode 16 slovanskih poslancev brž v prvi seji predlagalo nasvèt, da se reši dalmatinsko vprašanje, to je, s §. 65. ogersko-hrvaške sprave od 8. novembra 1868. leta bojo zahtevali združbo Dalmacije z Hrvaškim, ker to je „trojedna kraljevina“, in po tej z Ogerskim, in da prva stopinja v to združbo naj je ta, da dalmatinski poslanci ne grejo več v državni zbor dunajski. — Škof Knezevič je bil cel mesec v Kotru, al nikoli si ni upal iz mesta iti na deželo; če je na večer šel po mestu, spremljalo ga je 6 policajev. Ker je nasprotoval vpeljavi slovanskega jezika v kance-

lije, šole in javno življenje, in je v dunajskem državnem zboru glasoval za obsedni stan na Českem, za občno vojno dolžnost, za to, da Dalmacija ostane pri Cislajtaniji itd., ga slovanski narod tako sovraži, da se ne sme med njim pokazati. Zato je opustil namenjeno vizitacijo, Kotar zapustil in se v Zadar podal.

Iz Istre 8. avg. U. G. (Koledar „Istran“) bode kakor poročilo iz Kopra v „Novicah“ list 21. julija t. l. govori, zaspal — zaspal bode zavoljo pomanjkanja duševne pomoči, kajti vrednik razun dveh vrlih bogoslovcev in prečastitega porečkega škofa nima nobenega pomočnika. — Mar to ni dovoljne pomoči? Astronomični del naj g. R. iz drugih koledarjev prepíše, pomočniki naj pa vsak svoj nauk zapišejo — in kar je tudi treba, naj ne manjkajo podobe svetnikov (kakor so se pogrešale v lanskem), da bo podoben kranjski praktiki ali zagrebačkemu šoštaru, in gotovo se bode lahko spečal. Sicer pa po koledarčku samem se Istran ne bode probudil. Osnovajte mu časopis, časopis kakor so „Novice“, če tudi na pol manjši, in videli boste, kako se bo omika širila! Premislite: Kdo je vzrok, da se je slovenski narod probudil, in sedaj tako možato naprej korači? „Novice“! Niso li vsi slovenski časniki od ponižne „Domovine“ do ponosnega „Slovenskega Naroda“ vsi sinovi „Novic“? Slavni slovenski možaki pa — kdo jih je probudil, da so do take veličine dospeli, da se jim ves slovanski svet čudi? Ni davno, kar mi prijatelj iz Mostara (Ercegovine) piše: „Radujem se značajnosti slovenskih prvakov i o napredku naroda, da je medju svemi jugoslavjanskimi narodi do prva stupnja izobraženosti dospeo“. Vsemu temu početku i srečnemu napredku povod dale so „Novice“. Kdo more to tajiti? Zato pa nastopimo ta izgled tudi „Slovani, koji u Istri bivamo, sdružimo se, osnovajmo našemu spijočemu narodu časopis u razumljivoj hrvaščini“; probuditi će se, vremenom, — na sve strane izobraziti, ter slomiti lance, kojimi ga sada himbeni lahun veže. Rodoljubi javite se!

Iz Trsta 9. avg. (Nove homatije.) Bodi Slovenec ali katoličan, nisi varen druhal lahonske — tega smo se prepričali spet v nedeljo 1. dan t. m. popoldne, ko je „katoliško društvo“, ki šteje že okoli 2000 družbenikov, imelo svoj prvi občni zbor. Ne le, da so „kulturci“ nove ère na vogalih nabita povabila v ta zbor dali trgati z zidov ali jih ostudno pomazati, kjer jih zavoljo visočine odtrgati niso mogli, se je liberalizem dalje kazal tudi v tem, da društvo ni moglo dvorane dobiti, kjer bi bilo zborovalo, dokler se ni prevzvišeni škof dr. Legat usmilil in društvu dvorano v svoji hiši v ta namen prepustil. Ko je slišala druhal različne baže, da bo zbor popoldne, privrela je pred škofovo hišo, in kdor je šel noter, bil je z žvižganjem in zabavljicami sprejet. Priteklo je nekoliko civilnih policajev na stražo, al tudi te so nabunkali razsajalci. Kmalu pride vojaška policija na pomoč, ktera je vgrabila čez 30 glavarjev in je zapodila trume, da so bile ulice saj toliko proste, da so po končanem zboru mogli škof, predsednik društva podmaršal baron Marenci in družbeniki iz škofije v bližnjo cerkev starega sv. Antona. Vendar je tû bila velika gnječa hudobnih zijalcev. Ranjen je bil pri tej priliki en policaj na očesu in en otrok, kteremu na glavo je z 3. nadstropja neke hiše okrožnik (tálar) padel, ki je bil namenjen policaju, ki je poleg njega stal. Kakor „Triest. Ztg.“ piše, je že 16 razsajevalcev po pravilih ukaza od 1854. leta obsojenih v policijski zapor na 4 do 14 dni in začasno so izpuščeni, ako se pritožijo zoper razsodbo. Ako bi se bilo kaj tacega kje drugej zgodilo, ne vem po tem, kar smo dozda iz Kranjskega brali, ali ne bi bila preiskava trajala tedne in mesece in da bi se bila sodba